

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhészetre vonatkozó közlemények
a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez
czimzendők.
Kolezsvár, (Ó-vár, Bástyaucza 9. sz.)

Rendes tagok 2 frt, körli tagok 1 frtot fizetnek.
a „Méhészeti Közlöny“-t és „Erdélyi Gazdá“-t
ingyen kapják.

A méhek teletetésének leghelyesebb módja.*)

Jelige:

A napfény minden melegnek és a meleg
minden életnek forrása.

1. §. A teletelésről általában A czélszerű telés megismer-
tetése előtt azon tényezőket kell jeleznem, melyek annak alapfeltételeit
képezik.

A jó teletelésnek előfeltétele a kitünő betelelés Utóbbi pedig csak
ugy hozza meg a várt sikert, ha azt kellő időben végezzük, ha jó népes
családokat, jó anyákat (királynőket) teletélnk be, ha kellő mézzel és
belépitménnyel látjuk el ezeket, végre, ha jó kasban melegen és oksze-
rűen helyeztetvén el, a tél folyamán is kellő nyugalomban és szükséges
ápolásban részesülnek.

Betelelés alatt értjük mindazon teendőket és eszközöket, melyek
mellett méheink a legkevesebb népbeli veszteséggel és mézbeli fogyasz-
tással a tavaszt egészségesen elérik s a jövő év külső munkáját meg-
kezdik.

A betelelés és teletelésben rejlik tehát a jövő év haszna ; mert ha
a tavaszi vetőmagot az egerek és megromlás ellen, télen át nem bizto-
sítjuk, ha szőlőtőinket a téli hidegtől meg nem oltalmazzuk : bármenny-
nyire műveljük is nyáron a földet, kevés hasznunk lesz Ez okból, a

*) Pályamunka egyletünk által kitűzött pályadíjra.

betelelésre különös gondot kell fordítanunk, mert azzal 6 havi hasznos nyugalmat biztosítunk magunknak és méheinknek.

2. §. A betelelés ideje. Ez nálunk szeptember hónapra van meghatározva. S minthogy ritkán vagyunk bizonyosak az időjárása iránt, legjobb azt már e hó első szakában végezni. Ilyen időben tapasztják még be méheink a netán támadt s talán elnézésből általunk bé nem sárazott hézagokat, felszakított fedő-deszkákat. Azon időben lehet a gyengéket még egyesíteni, a fedezetlen sejtű mézes lépeket etetéssel telehordatni, lepecsételtetni, kellő mézzel ellátni, anyásítani stb. s felbontott kasainknak, egyesített, — anyásított családainknak feldult nyugalma a rendes mederbe visszavezetni.

3. §. A méhcsaládok és méhanyák. Betelelendő családnak egyáltalán csak azt hagyjuk meg, mely olyan népes, hogy a keretes kaptárban (ami 24 cm. széles, 18,5 cm. magas, országos méretű, fél) kereteinkből legalább is ötöt-hatot erősen ellep, vagy annyi lép-utczát betölt; ingatlan szerkezetű kasokban pedig a kas alját egészen ellepi, vagy a szeptember havi hűvös éjeken, fenékgig üli el a kiépített kast.

Az eddigi gyakorlat szerint nem ajánlatnak mag-családoknak azok, melyek azon évben nem rajzottak, vagy a melyek az ingó szerkezetű kaptárakban feltűnően elmaradtak, mert valószínű, hogy vagy a nép, vagy a királynő beteges, rest, avagy kimerült. Nem ajánlatnak továbbá azon családok, melyek azon évben mint unoka-rajok vonultak ki, avagy melyek tulságosan ingerlékenyek; mert ezeknél, belviszály folytán, télen át gyakran megöletik a királynőt s szerfelett sokat fogyasztanak.

De nem valók beteleltetésre azon családok sem, amelyeknek királynőjük az elmúlt télen felismert betegségben szenvedett s azok, melyek anyátlanok; vagy az anyának petézése egy összefüggő sejtlapon nagyon hézagos.

A királynő (anyaméh, melyet nyulánkabb teste s hosszabb lába után ismerünk fel) 4 évnél ne legyen idősebb. Öregebb csak úgy válik be, hogy ha az, egy vagy két évig tartalék-anyaképen volt kezelve és üres sejt hagyása nélkül tömören egymás mellett álló sejtsorokban petézik. A fiatal anyáról egyébként világos színe és az általa uralt sejtekben talált fiasításról győződünk meg. Ennek petézése november hó közepéig tart s a jövő év január végével azt már újból kezdi.

a) Azon családot tehát, mely fiatal, jó anyával nem bír, avagy ingatlan kasban, azon évben (jó évben), rendes körülmények között

nem rajzott, régi királynőjének megsemmisítésével, fiatallal látjuk el, avagy ilyen anyáju másik, gyengébb családdal egyesítjük.

b) A gyenge, de jó anyáju családot egy másik anyátlan gyengével, — vagy előzetesen 24 órával meganyátlanitott erősebb családdal egyesítjük.

(Folyt. köv.)

Tesznek-e kárt a méhek a szőlőben ?

„Borászati lapok“ idei 11. számában olvassuk, hogy Pápa város határán van egy 35—40 holdnyi szőlőkert, melyben egy pár szőlőbirtokos, méheket tart. E miatt a tulajdosok nagyobb része folyamodott a városi tanácshoz, hogy a szőlőkertben, a méhtartást tiltsa el, mert a méhek, a szőlőt elpusztítják. A tanács, kérésőknek engedve, szabályrendelet alkotását határozta el, mely szerint a méhtartást a szőlőben eltiltja.

Somodi József, pápai lakós, azt a kérdést intézi nevezett lap szerkesztőségéhez, hogy van-e joga a városi tanácsnak arra, hogy a szőlőben a méhtartást eltiltsa ?

Ugyanazon lapban, erre a kérdésre adott felelet az, hogy a méhek közvetlenül soha sem okoznak kárt a szőlőben, csakis közvetve, a mennyiben a madarak, vagy darázsok által megkezdett szőlőszemekből elhordják a nedűt. Ha tekintetbe vesszük, hogy a kikezdett szőlő amugy is már elveszettnek tekintendő : ugy, a méhek szőlőpusztítása nem kár, sőt haszon a szőlőben, a mennyiben, a különben teljesen értéktelen, felrepedt szőlőszem nedűjéből értékes terményt — mézet — produkál. Hogy a városi tanácsnak joga van a méhtartást betiltani, ha károsnak találja, az bizonyos, de hogy helyesen járt-e el, azt megbírálni körünyön kívül esik ; annyit azonban határozottan állithatunk, hogy a méhek, az ép bogyókat nem bántják.

Ezekhez csak azt jegyezzük meg, hogy miután a méhek az ép szőlőszemekben soha kárt nem tesznek, a pápai tanácsnak, a magánjogot sértő, elhamarkodott határozata, a mennyiben csakugyan a méhtartást eltiltaná a szőlőkertben, — meg nem állhat. Alaptalanul ijedeznek a pápai szőlősgazdák s idegességökben hadat izennek a méheknek, anélkül, hogy tudnák miért? Ki akarják tiltani a szorgalmas mézgyűjtőket a szőlőkertből? Ez esetben nem elég, ha a kaptárokat a kerítésen kívül helyezik, mert ez apró szárnyasok a kerítésen is átrepülnek. Avagy azt akarják, hogy a tilalom a méh röp körének

szélső határáig terjedjen? Ez esetben, a pápaiak képzelt jogán, ki kelene egyes községek egész határáról tiltani a méheket, minthogy, szükség esetén 5— 6 kilométernyire is elröpülnek zsákmány után.

Ha értékelhető is az a hulladék-szőlő, melynek nedvét a méh elhordja, ez elenyészőleg csekély ahhoz a roppant kárhoz képest, mely a méhészetet érné a tilalom miatt. Szerencse, hogy ez az esetlen ötlet még csak a pápai nemes magisztratust bántja s remélljük, hogy e jogellenes intézkedést, mely ellen a sérelmes feleknek fölebbzési joguk van, a felsőbb hatóság nem fogja helyben hagyni. Hisszük, hogy az országos méhészeti felügyelő s szükség esetén a m.-egyletek is mindent elfognak követni, hogy e kérdésben a méhészet fontos érdeke, megfelelő védelemben részesüljön. —

Méhészeti apróságok.

Ma már talán felesleges is volna bővebben leírni, mert a kezdő méhész is bizonyára tudja, hogy a szép és dolgozó czellákból álló lép menyire megbecsülhetetlen.

Felette nagy bajjal jár azonban az ily üres lépek egyik évről másikra való eltartása, mert a *vi a s z k u k a c z*, eme igénytelennek tetsző méhész-rém, gondosan elrakott lépkészletünket igen gyakran valóságosan porrá őröli; a mi, a kár mellett még felette bosszantó is.

Nem is késtek méhéseink nagyjai puhatolni és kutatni a módokat és több eljárásra tanító módozat jelent meg szaklapjaink hasábjain, hogy miként tarthatók el az üres lépek kár nélkül? . . Egyik petroleumos hordóba való csomagolást, majd gyakori kénfüstölést, szabadabbani kifüggesztést, sőt még oly *d r a s z t i k u s* eljárást is ajánl: hogy az elteendő lépek *v i z b e m á r t a s s a n a k*, vagy *h a m u b a*, *h o m o k b a r a k a s s a n a k* a további használatig.

Eme óvszerek egyike sem állja meg a helyet, a mi kitűnik abból, hogy egyiknél sincs megállapodás; tehát még mindig bő alkalom kínálkozik az idevágó kutatások folytatására.

Ime én is bátor vagyok egy molyeltávolító-szert ajánlani, olyat, mely eddig — a méhészetten kívül — mindenütt a legmegfelelőbb sikert aratott s ez a „*N a p t h a l i n*.”

A *n a p t h a l i n* fehér, a bicarbonas szódához hasonló poralakban fordul elő a kereskedésben s hogy a molyok ellen valóban speciális szer, kitűnik abból, hogy a katonai kincstár az összes legénységi ruha-

tárakban, mint utolérhetlen szert használja s hogy használata mellett a ruhaneműek évek hosszú sorain át épen, a molyoktól teljes menten maradnak.

Én két év óta tartok egy dobozban különféle, tehát a hófehértől a legbarnább lépeket, meleg szobában s mivel a doboz fenekén, állandóan, egy dekányi n a p t h a l i n van, lépeim a lehető legjobban conzerválva a viaszmoltyól, még a jelen napig meg nem támadtattak.

E tényből kiindulva, én melegen ajánlom a n a p t h a l i n használatát Nincs szükség semmi komplikált készülékre, elég, ha az eltartandó lépeket egy üres kaptárba akgatjuk s a kaptár fenekére egy gyűszűnyit teszünk a n a p t h a l i n b ó l. Megjegyzem különben, hogy a naphthalin illó anyag, vagyis huzamosabb ideig a levegő hatásának kitéve, elpárolog; tehát a fent jelzett adagot, évenként legalább kétszer megújítani szükséges; a czélt azonban, melyet elérni akarunk, bizonyosnak valhatjuk, tehát minden aggodalom nélkül tehetjük így el lépészletünket. Próbáltam és melegen ajánlom!

* * *

Ha vajjon szükséglik-e méheink télen a vizet? erre már megfeleltek a meginterwievolt külföldi praktikus méhészek akkor, mikor 60 megkérdezett közül csupán csak k e t t e n nyilatkoztak egész határozottan a vizszükséglet mellett, míg 58 ugyancsak hitesszavú ügytárs vagy tagadó feleletet adott, vagy kitérő felelettel siklott át a kétségkívül fontos kérdésen

Ez évben történt utazásaim alkalmával módomban volt néhány, valóban mesterileg kezelt méhészetet meglátogatni s jelesen egy olyat is, melyben mintegy 100 család örvendett a májusi meleg napjótékony hatásán. A dolog veleje az, hogy ezen 100 család mindenike el volt látva itató palaczkkal, miről személyesen is szerencsém volt meggyőződni.

Hogy mi hatással volt a viz ez érintett családokra, azt alig vagyok képes leírni, mert a tulajdonos kitűnő méhész és méhei addig is kitűnően telettek, míg itató-palaczkokat nem használt, szóval csekélységgem szerint ott a viz „kőrösi szentelt viznek“ látszott,

Egy körülmény azonban mégis lekötötte figyelmemet, amit tavaly, mikor szóban forgó méhest szintén meglátogattam: n e m t a p a s z t a l t a m.

Ez a jelenség a méhes és kaptárak oldalain kirivólag éktelenkedő vörhenyes ürülék, az undorító vérhas előhírnöke, illetve a betegség

jelenlétének csalhatatlan bizonyítéka volt, amit különben a tulajdonos maga is bevallott előttem.

Hogy a különben nagy gonddal kezelt méhes, tavaly nem, mig az idén vérhasba szenvedett, én ezt egyedül az itatás, illetve a víz okozta nedvességnek tulajdonitom s ez határozott meggyőződés. A víz a kaptár levegőjét folytonos nedvesen tartja, tehát a betelelés főfeltétele a szárazság, ily esetben a kaptárból hiányozván, természetes, hogy a méhekre rosz hatással van.

Szükséges volna különben alaposan végére járni annak, vajjon igénylik-e télen, a nyugalomkor, a fiasítás szünetekor a vizet méheink? Mert: hogy egyes itató palaczkból a víz elfogy, az még nem bizonyít semmit; hiszen könnyen megtörténhetik, hogy a méhek ép azért fogyasztják oly mohón a vizet, hogy mint nekik nem tetszőt, eltávolíthassák fejök tetejéről.

Ezen elmefuttatást még csak azzal toldom meg, hogy több méhesben, hol a téli itatás nem gyakoroltatott, a méhek ugyancsak és baj nélkül kerültek ki a teletől.

* * *

Mig a méhészek alig tudnak a különböző új — és többnyire nem jó — találmányok tömkelegében eligazodni, addig az oly eszmék, melyek már első elhangzásokkor is — mint az igazhivők Mekka felé — magára vonja a közfigyelmet — ugyszólva a végtelenségbe sülyednek, honnét aztán ugyancsak bajosan lehet ismét felszínre hozni. . . hogy ez így van, példa rá a következő eset:

A magyar országos méh. egyesület 1884 február 7-én tartott méh. estélyére Drasnayky Frigyes, budapesti gyógyszerész, ur, egy üveg mézet mutatott be, mely méz, Drasnayky ur szerint, egy saját találmányu szer által konzerválva lévén, a méz, eredeti szín, íz és zamat megtartása mellett örök időkre cseppfolyóvá lesz, szóval a méz megjegeszésedni nem fog. Feltaláló egyben azt is tudatta, hogy méltányos díjért hajlandó volna találmányát a méhészközönségnek átadni, előre is jelezve, hogy egy mm. mézhez 1 frt ára szer untig elegendő.

Ide-oda 7 éve már, hogy ezen, korántsem kicsinylendő eszme valahol fennakadt, pedig bizony nagy hálára kötelezné akár Drasnayky ur, akár pedig más valaki a méhészeket, ha módot nyujtana arra nézve, hogy mézöket bár 3—4 évig is megoltalmazhatná a jege-

cedéstől s mézők minden időben kristálytisza, folyó állapotban maradna. . . Sőt talán még némi áldozatot is hozna a titok birhatásáért.

Ugorjék ki tehát a nyul a bokorból!!!

Az unalmas téli napok küszöbön vannak s ide-tova megszűnik a méhek körüli teendők mindenike; most van tehát ideje a jövő évre szükséges kaptárkészlet beszerzésének, illetve otthon, házilagi elkészítésének.

Egy beszerzett minta után a kissé furni, faragni tudó gazda, tél folyamán, főként hol a faanyag olcsó, könnyű szerrel és jutányosan készíthet keretes kaptárokat s ily kellemes foglalkozás mellett, valóban hamar továtűnnek a különben unalmas tél napjai és estéi.

Képzettebb méhészek, kik a furás-faragás helyett inkább a penának hivatott forgatói, — igen üdvös dolgot teljesíthetnek azzal, ha nyáron át a méhek körül szerzett tapasztalataikat közlés végett a szaklapok részére leírják, okulására a kezdőknek; munkálkodjon, működjön kiki tehetsége szerint a haszonméhészet terjesztésében s áldás lesz a magyar méhészet munkásságán.

Károlyi Gyula.

Vegyes közlemények.

† Idősb léczfalvi Bodor Pál halálával, — miről az „Erdélyi gazda“ laptársunk mai száma, részletesebb tudósítást ad — a méhész-egyletet is sajnos veszteség érte. A köztiszteletben megőszült férfi, nemcsak mint szorgalmas, lelkiismeretes hivatalnok, kiváló jogász, kitűnő pomologus, zenész és a közügyek számos ágában fáradhatatlan, szerény munkás érdemelte ki polgártársai elismerését, hanem mint méhész is, érdemeket szerzett. Már a harminczes években, jól be rendezett méhészete volt s abban meghonosította a műkasokat is, a mi abban az időben a legnagyobb ritkaságok közé tartozott. Még a hetvenes években is folytatta kicsinyben a méhészetet s avval csak késő vén-ségében hagyott föl. Egyik volt a méhészet legbuzgóbb pártolójának s egyletünknek régidőktől fogva rendes tagja. Nyugodjék csendesesen!

— Az erdélyrészi méhész-kerület vándartanítója: Abend András ur, folyó hó 17 -- 18-án városunkban, a méhészetből elméleti és gyakorlati előadást tart. Méhészkörünk helybeli és vidéki tagjait, folyó hó 18-án délelőtt 10 órakor a városház tanácstermében és délután 3 órakor az ott megállapítandó helyen tartandó előadására tisztelettel meghívom. Szamosujvárt, 1890. okt. 11-én. Voith Gergely, ig. alelnök.

— **Abend András**, a VI. kerületi méh. vándortanító utazási programja folyó október hóra : október hó 1 én Mező-Báldon, 11. én Mező-Méhesen, 12-én Mező-Sályiban, 13—14-én Apahidán, 15—16. án Kolozsvárt (az állami tanítóképző-intézet növendékeinek) 17—18-án Szamosujvárt, 19-én Deésen, 20. án Kaczkón, 21-én Szent-Benedeken, 22-én Rettegen és 23-án Kozárvárt tartand elméleti és gyakorlati előadásokat.

Kérdések rovata.

1. Szeretném megtanulni a méz-eczet készítését, ezért óhajtom tudni, hogy 1. jobban fizet-e a méz-eczet, mint a méz ; 2. van-e oly könyv, melyben a méz-eczet készítése tüzetesen le lenne írva ; 3. a „M. K.” irt-e e kérdéstről s ha igen, mely számokban ? Szabó István, Kőrösbányán.

2. Egyik magyar méhészeti lap, a mézbor készítéséről szólván, azt írja, hogy egy rész mézet 2 rész vízzel vegyítve, üstben kell főzni és három óráig habozni. A leírt eljárás szerint készített mézborom csuf, barna színű lett, kellemetlen ízűt kapott s egyáltalában nemcsak élvezhetetlenné vált, hanem a must élvezete főfájást és émelygést idézett elő. Tudni óhajtánám, hogy mi okozta mézborom megromlását ?

Feleletek rovata.

1. A méz sokkal jobban értékesíthető, ha eczetté dolgozzuk föl, mint nyers állapotában. Egy kiló mézből 1,5 liter, oly kitünő nyereséget nyerhetünk, a mely versenyez a legjobb boreczettel. A méz-eczet literenként 20 kr-ával nagyban is eladható ; tehát, egy kiló mézet 1 frton értékesíthetünk ez uton, miután erre a célra a csorgatott méz is jó, melyet 25—28 kron be lehet vásárolni, kétségen kívül áll, hogy az eczetté feldolgozás nagy haszonnal jár. Az eczetkészítés módja tüzetesen le van írva a „M. K.” 1886. évi 7., 8. és 1887. évi 2., 5., 6. számaiban. Erre vonatkozó munkák közül ajánljuk : „Die Essigfabrication“ Dr. Josef Berschtől és „Handbuch der Essigfabrication“ J. Fontenelltől.

2. A mézbor rossz íze és barnás színe annak tulajdonítandó, hogy máz nélküli rézüstben főzetett. A mézben levő savak, az ércfelülettel érintkezve, abból egy bizonyos részt feloldanak és ez idézi elő a változást. Ha rézüstben főzetik, mérges hatású rézéleg vegyül a mézbe, mely émelygést és főfájást okoz. Ajánlatos tehát, hogy a mézet cserép, porcellán, vagy porcellán-mázzal bevont érc-edényben főzzük.

A méhész-egyleti rendes tagsági díj 2 frt, köri tagsági díj 1 frt. A tagsági díjak Gebhardt Döme méhész-egyleti pénztárnoknak küldendőek Kolozsvárt. A tagsági díj fizetési kötelezettség 5 évig tart. (Alapszabály 4 §.)

Lapfelügyelő bizottság : Álb József, Csiki J. József, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.

Szerkesztésért felelős : **Bodor László**.

Nyomatott Gámán János örökösseinél.